

Comentariul poeziei Scrisoarea I scrisa de Mihai Eminescu - prima parte

Ciclul scrisorilor reprezinta un moment de varf in cuprinsul creatiei eminesciene. Primele patru scrisori au fost publicate in "Convorbiri literare" in anul 1881, cand Eminescu se afla in perioada deplinei sale maturitati creatoare, dupa cum urmeaza Scrisoarea I (1 februarie), Scrisoarea II (1 aprilie), Scrisoarea III (1 mai), Scrisoarea IV (1 septembrie), iar Scrisoarea V a vazut lumina tiparului postum, abia in anul 1890, 1 februarie, in aceeasi publicatie.

Scrisorile sunt prin contiutul lor si prin tonul vehement demascator, "satire" si nu este de mirare ca ele au si aparut chiar sub acest titlu: Satira I, Satira II, Satira III si Satira IV, in editia lui Titu Maiorescu, de la finele anului 1883 si inceputul anului 1884. Satira (latinescul "satura") este o specie de poezie cultivata inca din antichitate, Horatiu si Juvenal fiind maestri ai genului. Eminescu il va fi avut ca model, desigur, pe Horatiu, dar temperamentul sau pasional l-a constrans sa se indeparteze de modelul clasic si le-a imprimat Scrisorilor o coloratura (mai) subiectiva specifica satirelor romantice.

Astfel, se poate spune ca Eminescu este mai aproape, in Scrisorile sale, de Victor Hugo, decat de Horatiu.

Ceea ce vizeaza Eminescu, in Scrisori, este o serie de aspecte critice ale societatii timpului sau: neintelegerea creatorului de geniu (Scrisoarea I), prostituarea artei, care devine o marfa si un mijloc de parvenitism (Scrisoarea II), politicianismul si demagogia patriotarda (Scrisoarea III), degradarea sentimentului erotic (Scrisoarea IV si V).

Dintre cele cinci satire, Scrisoarea I se detaseaza totusi, sub raport axiologic si poate fi considerata o adevarata capodopera Scrisoarea I atinge cele mai mari altitudini filozofice, avand cea mai complexa problematica dupa Luceafarul. De altfel, tema este aceeasi, ca si in Luceafarul: conditia omului superior, de geniu, numai ca are o mai pronuntata tenta sociala Omul de geniu este privit mai mult in context social, decat in Luceafarul, unde accentul cade pe experienta erotica Mai mult ca oriunde, in lirica eminesciana in Scrisoarea I, ironia romantica "Witz"-ul isi reintra in drepturi si se desfasoara in voie.

Nu putem intelege Scrisoarea I, decat pornind de la limpezirea si clasificarea conceptului de "ironie romantica", o forma speciala de ironie, care se deosebeste atat de mult fata de toate celelalte tipuri de ironie, daca ironia socratica se baza pe disimulatie, pe arta de a afisa ignoranta, naivitatea, fiind o capcana pentru interlocutori, iar ironia clasica viza diferite aspecte morale, vicii si defecte umane, ironia romantica este o ironie filozofica teoretizata de Friedrich Schlegel, creierul romantismului german, in celebrele sale Fragmente.